

HISTORISCHE VERENIGING HEEMSTEDE-BENNEBROEK

Beleidsplan 2022-2025

concept dd. 5 okt 2021

I. Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek

Algemeen

De Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek (hierna: HVHB) is op 12 maart 1947 opgericht onder de naam Vereniging Oud Heemstede-Bennebroek. In 2022 zal de vereniging dus haar 75-jarig jubileum vieren.

Visie HVHB

De visie van de HVHB is vastgelegd in de statutaire doelstelling van de vereniging:

“De bevordering van de kennis van en de belangstelling voor het verleden, het heden en de toekomst van Heemstede en Bennebroek en omgeving en van het behoud van al die zaken, die van historische, stedenbouwkundige, architectonische en/of landschappelijke betekenis zijn.”

Missie HVHB

De HVHB is het kenniscentrum voor het cultureel erfgoed in brede zin van Heemstede en Bennebroek, die haar doelstelling wil bereiken door:

- Informeren: we zijn *zichtbaar* door onze aanwezigheid in het Pomphuis, via lokale/regionale pers, website, social media en nieuwsbrieven, door het organiseren van tentoonstellingen en lezingen en aanwezigheid op lokale evenementen.
- Bewaken: we zijn *hoorbaar* in de plaatselijke politiek met onze activiteiten op het gebied van (ontwikkelingen rond) erfgoed, in contacten met collega-verenigingen en het Noord-Hollands Archief.
- Stimuleren: we zijn *tastbaar* door ons blad HeerlijkHeden en andere publicaties, het beantwoorden van vragen, en de opbouw en beheer van ons archief, waarmee we de kennis over Heemstede en Bennebroek vastleggen en voor geïnteresseerden ontsluiten.

Continuïteit, risicomangement, financiën

De HVHB dient continuïteit in haar dienstverlening (HeerlijkHeden, karakterbehoud, website, excursies, lezingen, Pomphuis) te leveren en doet daarnaast – afhankelijk van menskracht, tijd, geld en ambitie – additionele projecten. Deze projecten zijn extra's, die niet ten koste mogen gaan van de continuïteit. Voor deze projecten wordt in de regel uit de exploitatie van één of meerdere boekjaren een bestemmingsreserve opgebouwd. De HVHB zorgt ervoor dat er altijd een continuïteitsbuffer aanwezig is (ook na afboeking van de totale kosten van een groot project) van 50% van de begroting voor het komend jaar. Hierin verschilt de HVHB niet van veel andere organisaties met een ANBI-

status. Bij grote projecten (looptijd > 1 jaar of budget > 1000 euro) wordt eerst een projectvoorstel inclusief calculatie, planning en bemensing in het bestuur besproken en geaccordeerd. De HVHB is door prudent beleid financieel gezond. Onze contributie proberen we zo laag mogelijk te houden. Het minimum bedraagt sinds 2020 € 20,-. Leden wordt aangespoord meer te geven. Een contributieverhoging is hoogstwaarschijnlijk tijdens de loop van het onderhavige beleidsplan niet nodig.

II. Terugblik op het Beleidsplan 2018-2021

Voor de periode 2018-2021 had de HVHB negen speerpunten geformuleerd. Per speerpunt wordt kort aangegeven wat al dan niet gerealiseerd is. Daarbij moet worden opgemerkt dat door de Corona-pandemie sinds begin 2020 bijeenkomsten en overleggen niet tot zeer beperkt hebben plaatsvinden. Dat heeft ook de realisatie van sommige speerpunten vertraagd.

1. Het Pomphuis: dé plek van waar de HVHB historie met Heemstede verbindt

Het Pomphuis is zichtbaar geworden voor leden en de buitenwereld, door het houden van lezingen (koffie met HeerlijkHeden) en het organiseren van tentoonstellingen (o.a. Laimbock).

2. Manpadslaangebied en andere groene gebieden

Waar mogelijk en zinvol heeft de HVHB haar mening laten horen, via zienswijzen bij de Gemeenteraad en via de pers. In de afgelopen 4 jaar heeft echter nog steeds geen besluitvorming over de toekomst van het Manpadslaangebied plaatsgevonden.

3. Versterking Monumenten(besef)

De HVHB wil uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst op basis van drie door haar aangeleverde bronnen: het rapport 'Wederopbouwarchitectuur in Heemstede – inventarisatie en aanbevelingen' (2015), het boek *Heemstede Vooruit!* (2017) en het rapport 'Inventarisatie Jongere Bouwkunst Heemstede en Bennebroek' (2020).

Er is een voorstel naar de gemeente gestuurd met 6 panden waarvan wij vinden dat die monument waardig zijn. Besluitvorming hierover laat nog op zich wachten.

Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan de monumentenlijst voor de gemeente Bloemendaal, t.w. de bijzondere panden in Bennebroek.

Daarnaast is de herkenbaarheid van monumenten vergroot door op een aantal gebouwen schildjes aan te brengen die linken naar de HVHB website.

De in 2015 voor het eerst uitgereikte Erfgoedprijs heeft zich ontwikkeld als een belangrijke stimulans voor behoud en versterking van cultureel erfgoed. Met de prijs hebben we projecten en panden in de publiciteit gebracht en het monumentenbesef versterkt.

4. Buitenplaatsen inclusief Groenendaal

De HVHB is en blijft actief betrokken bij ontwikkelingen op/planvorming rond buitenplaatsen (Hartekamp, GGZinGeest/Vogelenzang, Meer en Bosch, Kennemerduin).

Het plan om daarnaast initiatieven te ontplooiën op regionaal niveau, in samenwerking met instanties als sKBL (Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen) en Landschap Noord-Holland, collega historische verenigingen en de Provincie Noord-Holland is niet van de grond gekomen. Dat geldt ook voor het op termijn terugbrengen van verdwenen monumenten in Groenendaal (walvisbank, schelpen-nis).

5. Algemene begraafplaats Herfstlaan

De HVHB is betrokken geweest bij excursies, het Weekend van de Begraafplaats, en heeft zich sterk gemaakt voor de restauratie van het Van Vollenhoven grafmonument en de zich daar bevindende grafkisten.

6. Toekomst religieus erfgoed

De HVHB heeft een inventarisatie gemaakt van het in Heemstede en Bennebroek aanwezige religieuze erfgoed, die is aangeboden aan de gemeente. Echter heeft de gemeente geen lokale kerkenvisie opgesteld. Daarnaast is het voornemen om deze problematiek regionaal op de kaart te zetten in samenwerking met collega historische verenigingen evenmin van de grond gekomen.

7. Intensivering samenwerking met gemeente, onderwijs en andere instellingen

Met gemeente: in 2018 en 2019 is overleg geweest met wethouders en fracties. In 2020 is dit door Corona stilgevallen. Incidenteel is er wel overleg met een wethouder en ambtenaren geweest

Met culturele instellingen: In 2019 aan de herdenking van de 150ste geboortedag van beeldhouwer Hendrik van den Eijnde (samen met de Vereniging Haerlem en het ABC Architectuurcentrum). In 2020 had de HVHB een aandeel in enkele activiteiten in het kader van het Adriaan Pauwjaar. Incidenteel zijn lezingen bij Wij Heemstede georganiseerd.

Met het onderwijs: Met Hageveld is samengewerkt in het kader van de jaarlijkse maatschappelijke stages. Bij het basisonderwijs bleek geen belangstelling meer voor de leerlijn die in het verleden was ontwikkeld.

Met collega historische verenigingen: de HVHB heeft het initiatief genomen voor periodiek overleg op regionaal niveau over gezamenlijk cultuurhistorisch erfgoed.

Met het Noord-Hollands Archief: werken we samen op het gebied van digitalisering en versterking van NHA als archiefinstantie.

Met Landschap Noord-Holland en de SKBL: de geplande Samenwerking voor het Leijduinfestival werd door Corona afgeblazen.

Met Heemschut en Cuypers Genootschap: is samengewerkt op het gebied van monumentenbehoud, in de afgelopen periode rond de OLVH Kerk op het Valkenburgerplein, en het voormalig Postkantoor aan de Binnenweg.

8. Vergroten zichtbaarheid HVHB en betrokkenheid lokale gemeenschap

- De HVHB heeft sinds februari 2021 een nieuwe website, die zowel op laptop, tablet en smartphone goed te raadplegen is. Het voornemen om deze uit te breiden met speciaal voor de HVHB gemaakte filmpjes is niet gerealiseerd bij gebrek aan op dit vlak deskundige vrijwilligers.
- HVHB heeft sinds 2020 een eigen Facebook pagina. Ook wordt een aantrekkelijker digitale Nieuwsbrief verzonden naar 1000 + mailadressen. Er ligt een voorstel voor de te hanteren mediamix, waarin ook aandacht wordt besteed aan andere sociale media, met name gericht op jongere inwoners.
- Publiciteit: regelmatig kreeg de HVHB aandacht in de lokale huis-aan-huisbladen. Ook werd regelmatig door het Haarlems Dagblad aandacht gegeven aan onze publicaties en activiteiten. Harry Opheikens kon zijn wekelijkse rubriek in de Heemsteder voortzetten.
- Niet gerealiseerd is de mogelijkheid om een webapp te ontwikkelen in combinatie met een fotoapplicatie als Streetview toen&nu.
-

9. Een vitale vereniging: op naar de tweede 75 jaar

- Vrijwilligers: we konden het aantal vrijwilligers uitbreiden van 30 naar 40. Om de communicatie met de vrijwilligers te verbeteren is in 2021 gestart met een Vrijwilligersniewsbrief.
- In 2019 is een Raad van Advies ingesteld, ter ondersteuning van het bestuur.

- Voor het onderzoeken van mogelijkheden voor een actiever fondsenwervingsbeleid is een werkgroep ingesteld.
- Ter voorbereiding van het jubileumjaar is een Jubileumcommissie ingesteld die een programma voor 2022 heeft ontwikkeld.

Conclusie is dat veel zaken in de afgelopen vier jaar gerealiseerd konden worden, totdat door Corona meer dan een jaar bijeenkomsten en overleggen niet door konden gaan of belemmerd werden door een gebrek aan persoonlijke contacten.

III. Speerpunten Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek 2022-2025

Het Beleidsplan van de vorige periode kende 9 hoofdpunten. Deze keer kiezen we voor een compactere opzet, vijf speerpunten die gekoppeld zijn aan een visie, met daaronder enkele middelen/aandachtsgebieden om deze visie om te zetten in daden.

Daarbij hanteren we een indeling met de kleuren:

Rood = de bebouwde omgeving, de "stenen"

Groen = de natuur in de vorm van plantsoenen, parken en bossen

Blauw = de historische vaarten en waterlopen

1 Rood Heemstede & Bennebroek

Visie: *Versterking erfgoedbesef, bij publiek en gemeente*

De gebouwde omgeving bepaalt in belangrijke mate het aanzicht en karakter van Heemstede en Bennebroek. Beeldbepalende gebouwen verdienen te worden beschermd door een monumentenstatus toe te kennen.

Middelen hiervoor zijn:

- Het opstellen van een lijst van aspirant-monumenten / kwetsbare plekken / beschermd dorpsgezicht. En het onder de aandacht brengen/houden van de panden die in de afgelopen jaren in de inventarisaties, die Wim de Wagt in opdracht van onze vereniging heeft opgesteld, zijn opgenomen
- De tweejaarlijkse toekenning van de Erfgoedprijs, waarbij publiciteit wordt gegeven aan genomineerde panden en projecten, en aan de uiteindelijk prijswinnaars
- Tweejaarlijks informatiebijeenkomsten voor monumenteneigenaren organiseren in samenwerking met de gemeente
- Extra inzet op het plaatsen van monumentenschildjes bij panden met een monumentstatus, met een link naar informatie op de HVHB website
- Ontwikkelen van wandel- en fietsroutes langs beeldbepalende panden, met links via QR codes naar informatie op de HVHB website
- Het uitgeven van publicaties / starten van een boekjesreeks
- Meer aandacht op social media (Facebook, Instagram) voor monumenten
- Zie ook punt 5 (Bereik), met name contact gemeente

2 Visie: Aandacht voor enkele bijzondere monumenten / plekken

- Algemene Begraafplaats Herfstlaan Heemstede (bestaat in 2028 200 jaar): aandacht voor behoud en versterking van het Zocherkarakter en onderhoud van bijzondere grafmonumenten
- Religieus erfgoed: functieverlies en herbestemming van religieuze gebouwen zal in de komende jaren een aandachtspunt blijven. De HVHB wil een follow-up geven aan de door de HVHB (Heemstede) en gemeente Bloemendaal (Bennebroek) opgestelde inventarisaties van religieus erfgoed

- Buitenplaatsen (als typisch Heemsteeds, Zuid-Kennemerlands): voor Hartekamp, GGZinGeest/Vogelenzang, Meer en Bosch, Kennemerduin geldt dat plannen voor (bouw-) ontwikkelingen op gespannen voet kunnen staan met het behoud van het karakter van de buitenplaats. Bij het kritisch volgen van die ontwikkelingen willen we samenwerken met instanties als sKBL (Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen)
- Er is een groeiend besef dat het erfgoed van na 1965 het behouden waard is. In het verlengde van de Verkenning Post 65 van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wil de HVHB een Inventarisatie maken van potentiële monumenten ná 1965. Daarbij willen we niet alleen kijken naar gebouwen maar ook naar concepten als woonerven. Anderzijds is ook de vraag naar de aanpassing van gebouwen aan duurzaamheidseisen een aandachtspunt.

3 Groen Heemstede

Visie: Nu de lokale recreatiedruk lijkt toe te nemen (meer recreëren dicht bij huis, ‘overloop’ vanuit Haarlemmermeer), moet de HVHB ook aandacht blijven geven aan (historisch) groen erfgoed.

Aandachtsgebieden hierbij onder meer:

- Groenendaal: inzet op strakke uitvoering van het beheerplan, m.n. de cultuurhistorische onderdelen. Daarbij blijft het op termijn terugbrengen van verdwenen monumenten in Groenendaal (walvisbank, schelpen-nis) een aandachtspunt.
- Manpadslaangebied: uitgangspunt blijft een zo groen mogelijke inrichting van het gebied, zonder aantasting van de zichtlijn naar Leijduin (“groene scheg”) en renovatie van de bollenschuur.
- Sorghbos: zorgvuldige inpassing van de plannen voor nieuwbouw van Kennemerduin zodat het groene karakter niet aangetast wordt.

4 Blauw Heemstede & Bennebroek

Visie: Een nieuwe speerpunt voor de HVHB betreft blauw erfgoed: water. Zeker nu de recreatiedruk op het water lijkt toe te nemen.

Aandachtspunten hierbij onder meer:

Zichtlijnen als de Zandvaart en de Blekersvaart dienen gekoesterd te worden, en niet te verrommelen met steigers en pleziervaartuigen. Maar we denken ook aan de Leidsevaart, een van de oudste trekvaarten van ons land.

Of aan de Ringvaart; de gemeente Haarlemmermeer is bezig met het opstellen van een beeldkwaliteitsplan Ringvaart. Voor Heemstede en Bennebroek biedt dit mogelijk een voorbeeld voor een eigen oeverbeleid.

5 Bereik HVHB

Visie / doel: Hoe acteer je als HVHB in de samenleving / in een veranderende wereld

De HVHB is als cultureel kenniscentrum ook de grootste culturele vereniging in Heemstede en Bennebroek. We vertegenwoordigen actief de belangen van onze grote achterban.

Middelen hiervoor zijn:

- Overleg met gemeente, zusterverenigingen in de regio Kennemerland, het Noord-Hollands Archief, Heemschut, Stadsherstel, Cuypersgenootschap, Mooi Noord-Holland en andere cultuurhistorische instellingen. Daarnaast willen we in ons werkgebied ook contact zoeken met woningcorporaties die beeldbepalende complexen beheren
- Samenwerking met culturele podia als de Kunstkring, Podia Heemstede en Wij Heemstede

Overlegstructuren HVHB

Wethouders	raadsfracties	Cie Ruimte	Ambtenaren
Jaarlijks	jaarlijks	jaarlijks	kwartaal
culturele instellingen	NHA	collega verenigingen	
Jaarlijks	jaarlijks	2 x per jaar	
Bestuur	commissies	Raad van Advies - bestuur	
8 x per jaar	6 x per jaar	2 x per jaar	

- Energietransitie en erfgoed / monumenten: de HVHB kan ten behoeve van eigenaren van monumentale panden (mede via ervaringen/adviezen van landelijke instellingen) meewerken aan kennisoverdracht op het gebied van verduurzaming en energiebesparing
- In 2022 bestaat de HVHB 75 jaar. Dat is een moment om de vereniging volop zichtbaar, tastbaar en hoorbaar te maken. In dit jubileumjaar willen we werken aan de bekendheid van de vereniging, het werven van nieuwe leden, en last but not least het aanboren van nieuwe groepen vrijwilligers.

IV. Waar staat de HVHB in 2025?

In 2025 is de HVHB een vitale vereniging die haar geluid duidelijk laat horen in de lokale gemeenschap. Het is algemeen aanvaard dat de HVHB bij historische vragen, en bij kwesties rond behoud van cultureel erfgoed in Heemstede en Bennebroek, door haar kennis waarde toevoegt aan besluiten die genomen moeten worden.

De punten uit het Beleidsplan 2018-2021 die om verschillende redenen waren blijven “hangen” zijn gerealiseerd.

Binnen de genoemde overlegstructuren is de HVHB een gewaardeerde gesprekspartner.

Door een nieuwe aanpak via de social media zijn nieuwe groepen inwoners bereikt.

Bijlage:

Interne speerpunten HVHB voor de komende beleidsperiode 2022-2025

- Verjonging van het ledenbestand, en stijging van het leden-aantal tot 1400
- Formeren van een bredere vrijwilligerspoule
- Aanstellen van een vrijwilligerscoördinator, die verantwoordelijk is voor de bemensing met vrijwilligers bij HVHB-activiteiten, tentoonstellingen en informatiekramen op markten etc.
- Continuïteit in het informeren en betrekken van de vrijwilligers via de Vrijwilligers-nieuwsbrief
- Verduidelijking van rol en verantwoordelijkheden van voorzitters/coördinatoren van de commissies van de HVHB
- Herziening van de bestuursstructuur, bijv. aanwijzen van een vice-voorzitter
- Herziening Statuten i.v.m. gewijzigde wetgeving WBTR, en opstellen van een Huishoudelijk Reglement
- Jaarlijks in bestuur bespreken van het eigen functioneren en van het functioneren van de HVHB in het algemeen (“heidag”)
- Erfgoedbehoud een nog centralere rol geven. HeerlijkHeden en Erfgoedbehoud zijn eigenlijk de twee belangrijkste activiteiten van de HVHB. Kunnen deze nog beter op elkaar worden afgestemd?
- Borgen van de kwaliteit van HeerlijkHeden op lange termijn door tijdige aanvulling van de redactie met nieuwe (ook jongere) leden. Daarbij kan worden overwogen met een hoofdredacteur te gaan werken die de lijnen op wat langere termijn uitzet.